

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ RESMÎ GAZETE

Sayı : 47

EK VI

10 Mart, 2026

Sayı : 8

YASA TASARI VE ÖNERİLERİ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Ulusal Birlik Partisi Grubuna Bağlı 23 Milletvekili, Demokrat Parti Milletvekilleri ve Yeniden Doğuş Partisi Milletvekillerinin birlikte sunmuş oldukları, Anayasa Değişikliğine İlişkin Yasa Önerisini (Y.Ö.No:100/5/2026) Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğünün 85'inci maddesi gereğince Resmi Gazete'de yayımlamak suretiyle halkın bilgisine sunar, gerçek ve tüzel kişilerin, doğrudan doğruya Yasa Önerisinin içeriği ile ilgili olmak koşuluyla, görüş ve önerilerini, Önerinin Resmi Gazete'de yayımlanmasını izleyen yirmi gün içinde Meclis Başkanlığına yazılı olarak sunabileceklerini duyurur.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN YASA ÖNERİSİ

GENEL GEREKÇE

Yargıda uzmanlaşmanın önünü açmak, böylece farklı alanlarda bilgi ve deneyime sahip yargıçlar aracılığıyla daha nitelikli kararlar alınmasını sağlamak, yargılama süreçlerini süratlendirerek adaleti gecikmeden tesis etmek, özellikle Yüksek Mahkemedeki yoğun iş yükünün yol açtığı sistemsel tıkanıklıklara çözüm üretmek ve Yüksek Mahkemenin yargıç sayısının artırılması ile yargının kurumsal kapasitesini güçlendirmektir. Tüm bu düzenlemelerle, uluslararası alanda kabul gören, daha etkin, daha hızlı ve çağdaş bir yargılama sistemine geçiş sağlanarak Hukuk Devleti ilkesi daha da güçlendirilmiş olacaktır.

Yasa Önerisi, yargı sisteminin daha etkin, hızlı ve işlevsel hale getirilmesini amaçlayan dört temel değişiklik üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu değişikliklerin ilki, Yüksek Mahkeme yargıç sayısının artırılmasıdır. Hâlihazırda 1 Başkan ve 7 üyeden oluşan Yüksek Mahkeme yapısının, 1 Başkan ve 10 üyeye çıkarılması öngörülmektedir. Böylece yargıç sayısı 8'den 11'e yükseltilmiş olacaktır. Bu düzenleme ile mahkemenin artan iş yükünün dengelenmesi ve karar süreçlerinin daha sağlıklı yürütülmesi hedeflenmektedir. Yargıç sayısındaki artış, aynı zamanda kararların daha kısa sürede ve daha kapsamlı değerlendirmelerle alınmasına katkı sağlayacaktır. Anayasa Mahkemesi, Yüksek İdare Mahkemesi ve Yargıtay sıfatlarıyla görev yapan Yüksek Mahkemenin; ayrıca 3 yargıcı ile Güvenlik Kuvvetleri Yargıtayı olarak görev yapması, idari görevleri ve tüzük yapma yetkisi, Yüksek Adliye Kurulu bünyesinde yargının genel işleyişine ilişkin kararların alınması, yargıç atama, terfi, tayin ve disiplin işlemlerinin yürütülmesi, Yüksek Seçim Kurulu aracılığıyla tüm siyasi seçimlerin yönetilmesi ve 2 yargıcının Hukuk Meclisindeki görevleri dikkate alındığında bu yoğun anayasal sorumluluklar yargıç sayısının artırılmasını zorunlu kılmaktadır.

İkinci unsur olarak, hukuk, ceza ve aile davalarında üç dereceli yargı sistemine geçilmesi planlanmaktadır. Bu sistem sayesinde ilk derece, istinaf ve temyiz aşamaları net bir şekilde yapılandırılarak, hukuki denetimin güçlendirilmesi ve hatalı kararların daha erken aşamada düzeltilmesi mümkün olacaktır. KKTC’de halen yargılama sistemi, Kaza Mahkemeleri ve Yargıtay olarak oturum yapan istinaf mahkemeleri üzerinden yürütülmektedir. Oysa dünyada birçok ülke iki dereceli sistemden üç dereceli sisteme geçmiştir. İngiltere, ABD ve Azerbaycan gibi ülkelerde de üç dereceli yargı sistemi uzun süredir uygulanmaktadır. Yargılamanın süratlenmesi ve sistemdeki tıkanıklıkların giderilebilmesi için Kaza Mahkemelerinin birinci derece, İstinaf Mahkemelerinin ikinci derece ve Yargıtay’ın en üst merci olarak üçüncü derece mahkeme şeklinde yapılandırılması hedeflenmektedir.

Üçüncü unsur kapsamında, kaza idare mahkemelerinin kurulması ve Yüksek İdare Mahkemesinin istinaf yetkisinin düzenlenmesiyle idari yargıda uzmanlaşma artırılarak dosyaların daha etkin bir şekilde ele alınması sağlanacaktır. Üç dereceli yargı sistemi uygulanan sistemler esas alınarak, bazı idari davaların Kaza Mahkemeleri bünyesinde kurulacak Kaza İdare Mahkemelerinde görülmesi sağlanacaktır. Ayrıca Yüksek İdare Mahkemesinin tek yargıcının, Bakanlar Kurulu kararları, Taşınmaz Mal Komisyonu kararları ile ilgili davalar gibi önemli konularda ilk derece mahkemesi olarak oturum yapması öngörülmektedir. Bunun yanında, Yüksek İdare Mahkemesinin üç yargıçtan oluşan istinaf heyeti; hem Kaza İdare Mahkemelerinin verdiği kararları hem de Yüksek İdare Mahkemesinin tek yargıcının verdiği kararları istinaf mercii olarak inceleyecektir.

Dördüncü ve son değişiklik ise idari davalarda idare mahkemelerinin tazminata hükmedebilmesine yönelik yasal dayanağın oluşturulmasıdır. Mevcut Anayasa hükümleri uyarınca, Yüksek İdare Mahkemesi, idarenin ihmal, karar veya işlemleri nedeniyle kişisel hakkı zarar gören bir kişi davayı kazansa dahi

tazminat ödenmesine karar verememektedir. Bu durum, hak sahibi kişilerin idari davayı kazandıktan sonra yeniden hukuk mahkemelerinde dava açmasını zorunlu kılmakta ve hakkının ihlal edildiğine karar verilen kişinin tazminat alabilme sürecini ciddi biçimde uzatmaktadır. Önerilen değişiklikle, kişisel hakkı ihlal edilen bireylerin tek bir idari dava yoluyla hem hak ihlalinin tespitini hem de tazminat talebini sonuçlandırabilmesi mümkün olacağından, süreçler kısılacak, ayrıca Taşınmaz Mal Komisyonu davalarına ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından yapılan uyarıların da giderilmesi sağlanacaktır.

Sonuç olarak, yapılan değişikliklerle yargı sisteminin hem yapısal hem de işleyiş açısından güçlendirilmesi ve adaletin daha etkin bir biçimde tesis edilmesi hedeflenmektedir.

Yukarıdaki gerekçeler ışığında Anayasa Değişikliğine İlişkin Yasa Önerisi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

- Madde 1. Önerinin kısa ismini düzenlemektedir.
- Madde 2. Önerinin 2'nci maddesi ile Anayasa'nın 143'üncü maddesi düzenlenerek "Yüksek Mahkemenin Oluşumu ve Görev Bölümü" maddesindeki 1 Başkan ve 7 üyeden oluşan Yüksek Mahkeme yapısının, 1 Başkan ve 10 üyeye çıkarılması öngörülmektedir. Böylece yargıç sayısı 8'den 11'e yükseltilmiş olacaktır. Bu düzenleme ile mahkemenin artan iş yükünün dengelenmesi ve karar süreçlerinin daha sağlıklı yürütülmesi amacıyla bu madde düzenlenmektedir.
- Madde 3. Önerinin 3'ncü maddesi ile Anayasa'nın 151'nci maddesi düzenlenerek yargılamanın süratlenmesi ve sistemdeki tikanıklıkların giderilebilmesi için Kaza Mahkemelerinin birinci derece, İstinaf Mahkemelerinin ikinci derece ve Yargıtay'ın en üst merci olarak üçüncü derece mahkeme şeklinde yapılandırılması amacıyla düzenlenmektedir.
- Madde 4. Önerinin 4'üncü maddesi ile Anayasa'nın 152'nci maddesi düzenlenerek kaza idare mahkemelerinin kurulması ve Yüksek İdare Mahkemesinin istinaf yetkisinin düzenlenmesiyle idari yargıda uzmanlaşma artırılarak dosyaların daha etkin bir şekilde ele alınması sağlanacaktır. Ayrıca Yüksek İdare Mahkemesinin tek yargıcının, Bakanlar Kurulu kararları, Taşınmaz Mal Komisyonu kararları ile ilgili davalar gibi önemli konularda ilk derece mahkemesi olarak oturum yapması öngörülmektedir. Aynı zamanda idari davalarda idare mahkemelerinin tazminata hükmedebilmesine yönelik yasal dayanağın oluşturulması düzenlenmektedir.
- Madde 5. Önerinin 5'nci maddesi ile Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 155'nci maddesine yeni kurulacak "istinaf mahkemeleri ve kaza idare mahkemeleri" ifadeleri eklenmek suretiyle madde yeniden düzenlenmiştir.
- Geçici Madde 1. Önerinin Geçici maddesi ile Kaza İdare Mahkemeleri ve İstinaf Mahkemeleri kurulana ve göreve başlayana kadar geçecek süre içerisinde Yüksek İdare Mahkemesi ve Yargıtay bu değişiklikten önceki görevlerine aynen devam edeceğine ilişkin kural düzenlenmiştir.
- Madde 6. Önerinin yürürlüğe giriş tarihini düzenlemektedir.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN YASA ÖNERİSİ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim

1. Bu Yasa, Anayasa Değişikliğine İlişkin Yasa olarak isimlendirilir ve aşağıda Anayasa olarak anılan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası ile birlikte okunur.

Anayasanın
143'üncü
Maddesinin
Değiştirilmesi

2. Anayasanın, 143'üncü maddesi kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni 143'üncü madde konmak suretiyle değiştirilir:

“Yüksek Mahkemenin Oluşumu ve Görev Bölümü
Madde 143

- (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi bir Başkan ve **on** yargıçtan oluşur. Başkanın yokluğunda en kıdemli yargıç ona vekillik eder.
- (2) Yüksek Mahkeme; Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan, Yargıtay ve Yüksek İdare Mahkemesi görevlerini yapar.
- (3) Yüksek Mahkeme, Başkan ve **en kıdemli** dört yargıç ile toplanarak Anayasa Mahkemesi görevini yapar. Yüksek Mahkemenin **diğer yargıçları** yedek yargıç olarak görev yapar. Başkanın oturumda bulunmadığı hallerde, en kıdemli yargıç başkanlık eder. Bu Anayasanın 148. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine havale edilen konuların duruşmasında, havale kararına taraf olan yargıç veya yargıçlar görev alamaz veya karara iştirak edemezler.
- (4) Yüksek Mahkeme, Başkan ve iki yargıç ile veya sadece üç yargıç ile toplanarak Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesi olarak görev yapar. Bu görev çerçevesinde verilen kararlar nihaidir. Başkanın oturumda bulunmadığı hallerde en kıdemli yargıç Başkanlık eder.

Ancak, Yüksek Mahkemeye Yüksek İdare Mahkemesi olarak doğrudan doğruya başvurulması yasa ile gösterilen haller dışındaki başvurular, kaza idare mahkemeleri tarafından incelenip karara bağlanır.

Yüksek İdare Mahkemesine doğrudan doğruya başvurulması yasa ile gösterilen davalar Yüksek İdare Mahkemesinde görevli tek yargıç tarafından incelenip karara bağlanır.

Tek yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesi ve Kaza İdare Mahkemesi tarafından verilecek kararlara karşı üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesine istinafen başvurulabilir.

- (5) Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesinde görev yapacak olan Yüksek Mahkeme yargıçları, her adli yılın başlangıcından önce o adli yıl için Yüksek Mahkeme tarafından belirlenir ve bir adli yıl için o yargıç, Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesinde görev yapar.

Ancak Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesinde bir yıl için görevli olan yargıçlardan herhangi birinin geçici olarak görevini yürütemediği hallerde Yüksek Mahkeme Başkanının görevlendireceği başka bir yargıç o görevi yürütebilir.”

Anayasanın
151'inci
Maddesinin
Değiştirilmesi

3. Anayasanın, 151'inci maddesi kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni 151'inci madde konmak suretiyle değiştirilir:

“Yargıtayın Yetkileri
Madde 151.

- (1) Yargıtay, bu Anayasa ve onun gereğince yapılan yasa ve Mahkeme Tüzüğü kurallarına bağlı olarak, **Yüksek İdare Mahkemesi tarafından verilen kararlar hariç herhangi bir istinaf mahkemesi kararına ait davalara bakmak ve karara bağlamak yetkisine sahiptir.**
- (2) Bu maddenin (3). fıkrası kuralları saklı kalmak koşuluyla, Yargıtay, bu Anayasanın veya herhangi bir yasanın gösterdiği hallerde ilk mahkeme olarak ve istinafen davalara bakmak yargı yetkisine sahiptir.

Ancak, ilk mahkeme olarak yetki verildiği hallerde, bu yetki Yüksek Mahkemenin atayacağı Yüksek Mahkeme yargıç veya yargıçları tarafından kullanılır. Bu suretle verilecek kararlara karşı Yargıtaya istinafen başvurma hakkı vardır.

- (3) Yetkisiz tutuklamanın kaldırılması için emirname (Habeas Corpus), bir yetkinin kullanılmasını sağlamak için emirname (mandamus), herhangi bir mahkeme veya yargı niteliğinde yetki kullanan herhangi bir makamın yanlış bir kararının uygulanmasını önlemek için emirname (Prohibition), bir makamın herhangi bir yetkiye dayanarak işgal edildiğinin soruşturulmasına ilişkin emirname (quo warranto) ve herhangi bir mahkeme veya yargı niteliğinde yetki kullanan herhangi bir makamın kararının iptali için emirname ((certiorari) çıkarmaya münhasıran Yargıtay yetkilidir.”

Anayasanın
152'nci
Maddesinin
Değiştirilmesi

4. Anayasanın, 152'nci maddesi kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni 152'nci madde konmak suretiyle değiştirilir:

“Yüksek İdare Mahkemesi ve Kaza İdare Mahkemelerinin
Görev ve Yetkileri
Madde 152.

- (1) **Kaza İdare Mahkemesi, yürütsel veya yönetsel bir yetki kullanan herhangi bir organ, makam veya kişinin bir kararının, işleminin veya ihmalinin, bu Anayasanın veya herhangi bir yasanın veya bunlara uygun olarak çıkarılan mevzuatın kurallarına aykırı olduğu veya bunların söz konusu organ veya makam veya kişiye verilen yetkiyi aşmak veya kötüye kullanmak suretiyle yapıldığı şikayeti**

ile yapılan başvuru hakkında karar vermek yargı yetkisine sahiptir.

- (2) **Kaza İdare mahkemesine** yapılacak başvuru, sahip olduğu meşru bir menfaati, bu gibi karar veya işlem veya ihmal yüzünden olumsuz yönde ve doğrudan doğruya etkilenen kişi tarafından yapılabilir.
- (3) Söz konusu başvuru, karar veya işlemin yayınlanması tarihinden veya yayınlanmadığı takdirde veya bir ihmal halinde, başvuran kişinin bunu öğrendiği tarihten başlayarak yetmiş beş gün içinde yapılır.
- (4) Böyle bir başvuru üzerine **Kaza İdare Mahkemesi**, kararında:
 - (a) Söz konusu karar veya işlem veya ihmal, tamamen veya kısmen onaylayabilir; veya
 - (b) Söz konusu karar veya işlemin, tamamen veya kısmen, hükümsüz ve etkisiz olduğuna ve herhangi bir sonuç doğurmayacağına karar verebilir; veya
 - (c) Söz konusu ihmalin, tamamen veya kısmen yapılmaması gerektiğine ve yapılması ihmal olunan eylem veya işlemin yapılması gerektiğine karar verebilir.
- (5) **Mahkeme bu maddenin (4). fıkrası gereğince ilgili organ, makam veya kişinin hükümsüz kılınan herhangi bir karar veya işleminden veya yapılması gerektiğine karar verdiği herhangi bir ihmalinden dolayı kişisel bir hakkı ihlal eden bir kişiye (4).fıkranın (a), (b) ve (c) paragrafları gereğince verilen kararlar birlikte veya karardan sonra yapılacak talebe bağlı olarak tazminat ödenmesine emir verebilir.**
- (6) **Yüksek İdare Mahkemesi, tek Yargıçlı Yüksek İdare Mahkemesi ve Kaza İdare Mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı başvurulabilecek istinaf mahkemesidir. Ancak Yüksek İdare Mahkemesine ilk derece Mahkemesi olarak başvurulacak hallerde de bu maddenin (1),(2),(3),(4) ve (5).fıkra kuralları uygulanır. Yüksek İdare Mahkemesine doğrudan doğruya başvurulması yasa ile gösterilen davalarda, Yüksek İdare Mahkemesi ilk derece mahkemesi olarak idareden talep olunan tazminatı belirleme veya hükmetme yetkisine sahiptir.**
- (7) **Bu madde gereğince verilen herhangi bir**

karar, Devlet içerisindeki bütün mahkemeleri ve bütün organları veya makamları bağlar. Karar, ilgili organ veya makam veya kişi tarafından uygulanır ve ona göre hareket edilir.”

Anayasanın
155’inci
Maddesinin
Değiştirilmesi

5. Anayasanın, 155’inci maddesi kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni 155’inci madde konmak suretiyle değiştirilir:

“Mahkemelerin Kuruluşu, Görev ve Yetkileri
Madde 155.

- (1) Bu Anayasa ve yasalar gereğince, Yüksek Mahkeme tarafından kullanılan yargı yetkisi dışındaki yargı yetkisi, bu Anayasa kurallarına bağlı olarak ve bunlar gereğince yasada gösterilen **istinaf mahkemeleri, kaza idare mahkemeleri**, alt mahkemeler ve ihtisas mahkemeleri tarafından kullanılır.
- (2) **Yargı yetkisi kullanan istinaf mahkemeleri, kaza idare mahkemeleri, alt mahkemeler ile ihtisas mahkemelerinin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri yasa ile düzenlenir.**

Geçici Madde
Kaza
Mahkemeleri ve
İstinaf
Mahkemeleri
Kuruluna ve
Göreve
Başlayıncaya
Kadar
Mahkemelerdeki
Uygulama

1. **Kaza İdare Mahkemeleri ve İstinaf Mahkemeleri kurulana ve göreve başlayana kadar geçecek süre içerisinde Yüksek İdare Mahkemesi ve Yargıtay bu değişiklikten önceki görevlerine aynen devam eder.**

Yürürlüğe Giriş

6. Bu Anayasa Değişikliği, halkoylamasına sunulup kabul edildikten sonra, en geç on gün içinde, halkoylaması sonuçları ile birlikte Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer.